

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Modstandskampen 1940 - 45

3 · Juli 2005

Gestapofanger
Krigssejlere
Modstandsfolk

LANDSFORENINGEN
ERHVERVSHÆMMEDE
FRA FRIHEDSKAMPEN

HORSERØD
FRØSLEV
DACHAU
HANNOVER-STÖCKEN
NEUENGAMME
SACHSENHAUSEN
STUTTHOF
BUCHENWALD
THERESIENSTADT
RAVENSBRÜCK

Modstand - vist nytter det...

Modstandskampen 1940 - 45

Gestapofanger Krigssejlere Modstandsfolk

Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen

Formand: Alfred Andersen, Bregnevej 7, 5220 Odense SØ, tlf. 66 11 58 69.

Næstformand: Mogens Henrik Nielsen, Nystedvej 14, 4000 Roskilde, tlf. 46 75 77 13.

Sekretær: Kaj Christensen, Bernadotteparken 65, 4000 Roskilde, tlf. 38 19 68 06.

Kasserer: Birthe Fuglsang, Strandbakkevej 28, 8250 Egå, tlf. 86 22 40 46.

Modstandskampens Bladudvalg

Formand: Alfred Andersen, Bregnevej 7, 5220 Odense SØ, tlf. 66 11 58 69.

Udvalg: Claus Arboe-Rasmussen, Birgit K. Fischermann, Dagmar Mørk Jensen, Anni Mørk og Kaj Christensen.

Indlæg dækker ikke nødvendigvis foreningens eller redaktionens synspunkter.
(Eftertryk tilladt mod kildeangivelse)

Kammeraternes Hjælpefond

Selvejende institution, stiftet 1945

Forretningsudvalg:

Formand: Anna-Lise Clausen, Præstefælledvej 67, 2770 Kastrup. Tlf. 32 51 50 13

Næstformand: Mogens Dyre, Kærvej 14, 6400 Sønderborg. Tlf. 74 42 86 26

Sekretær: Aase Beck Eigenbroth, John F. Kennedys Plads 4, 9000 Aalborg. Tlf. 98 12 32 31.

Kasserer: Poul Brandt, Engbovej 104, 2610 Rødovre. Tlf. 36 41 33 24.

Giro: 1000 780

Neuengamme Foreningens Rekreations- & Hjælpekasse til fordel for Frihedskampens Ofre

Adresse: Anna-Lise Clausen, Præstefælledvej 67, 2770 Kastrup, tlf. 32 51 50 13.

Midlerne fra salg af frimærker med overpris, til fordel for frihedskampens ofre og deres minde, udgivet i anledning af 40 års dagen – 4. maj 1985, uddeles til rekreationsformål eller -hjælp i særlige trangstilfælde. Beløb kan søges af danske statsborgere, der er – eller vil kunne anerkendes – i henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre § 1a.

Anmodning om ansøgningskema sendes til ovenstående adresse.

ABONNEMENT, BLADREGNSKAB OG ANNONCER

Dagmar Mørk Jensen
Dammes Teglgård 20, 1 th
6200 Aabenraa
Tlf./fax. 74 62 71 14 og
Tlf. 21 68 47 61
Mail: dmj@oncable.dk

REDAKTION

Claus Arboe-Rasmussen
Køjevænget 26
2791 Dragør
Tlf 3253 1231 Fax 3253 1531
Mail: arboe@clarpr.dk
Ansv. chefredaktør

Birgit Krasnik Fischermann
Gl. Vartov Vej 29, 2 tv
2900 Hellerup
Tlf. 39 62 83 55
Mail: bi.fi@get2net.dk

TRYK

Fjerritslev Tryk A/S

TIL ABONNENTERNE

Bladet udkommer som regel i månederne februar, april, juni, august og november.
Næste udgave er planlagt til september efter årsmødet sidst i august. Deadline herfor er 1. sept.

Manuskripter sendes til redaktøren, meget gerne på mail eller diskette.

PRIS

200,00 kr.
- enker 175,00 i 2005.

Indhold

Den nye chefredaktør .....side 4

Det kan nytte .....side 4

Lederen .....side 5

Genindvielse af Neuengamme .....side 6

Mindedag 20. april ved Helligåndskirken...side 9

Majdage i Randers.....side 10

Kampen i Gribskov .....side 11

Besøg i Theresienstadt .....side 12

Landsmødet den 24. august 2005.....side 13

2.300 krigssejlere mindes.....side 14

Årsmøde i Kammeraternes Hjælpefond....side 15

Tur til Nordtyskland .....side 17

Stærkt møde med Stutthof .....side 18

De gode majdage .....side 20

En hilsen til Jarl.....side 22

Runde dage.....side 23

Den nye redaktør har ordet

Det er med nogen ærbødighed, at jeg har sagt ja til at overtage ansvaret for bladet Modstand, som under Kaj Christensens ledelse har udviklet sig så flot. Men efter at have talt med flere medlemmer af Landsforeningen Erhvervshæmmede fra frihedskampen og repræsentanter fra kz-lejrene, føler jeg godt at turde kaste mig ud i redaktøransvaret.

Som nogle måske allerede ved, var jeg i hele 2004 redaktør for Frihedskampens Veteraners blad, mens deres redaktør var sygemeldt. Dette blad blev oprindeligt startet af min farfar Erik Arboe-Rasmussen i 1959, så jeg håber, at jeg har arvet nogle af min farfars gener med hensyn til også at få videreført en god bladtradition omkring bladet Modstand.

EN FAMILIE I KRIG

Hvis der er nogle som studser lidt over mit navn, så skal det nævnes, at familienavnet Arboe-Rasmussen forhåbentlig er garant for både frihedskamp og journalistik. Min egen familie var stærkt involveret i modstandsbevægelsen. Min farfar via sin chefredaktørgerning på Ekstra Bladet, min far Per og min farbror Jørgen var med i det illegale bladarbejde. Jørgen blev den 5. februar 1945 stukket af sin bedste ven journalisten Torben Wulff. Jørgen var journalistelev på Roskilde Dagblad, samme sted som forfatteren og journalisten Lise Nørgaard var ansat.

Claus Arboe-Rasmussen

Men den 5. februar 1945 mødte Hipo-korpset op ved Restaurant Brøndum på Kgs. Nytorv og på anvisning af Torben Wulff, skød de min farbror. Yderligere var min fars onkel Einar dybt involveret med at transportere våben og jøder til friheden via sine Falck-ambulancer. Einar var stationsleder for Falck i Roskilde og mange nedskudte allierede flyvere kan sende ham en hilsen for deres redning.

Det er derfor ikke mærkeligt, at jeg som efterkrigstidsbarn er blevet præget i min opvækst, at frihed er ikke noget, man kan tage for givet. Frihed er noget der skal kæmpes for. Jeg har derfor fulgt i min families journalistiske fodspor som journalist på Berlingske Aftenavis og

Berlingske Tidende inden jeg gik over i erhvervslivet, og skabte mig en ledelses-mæssig karriere i virksomheder som Irma, Ogilvy & Mather og ØK. I dag lever jeg af at yde strategisk ledelseskommunikation via mit firma Clar Public Relations.

BROBYGNING MELLEM UNGE OG ÆLDRE

Når nye redaktører kommer til, sker der ofte ændringer. Men ikke på én gang. Jeg har naturligvis nogle tanker og ideer om, hvordan bladet Modstand kan fremstå endnu mere iøjnefaldende og være med til at bygge bro mellem unge og ældre i Danmark. De tanker vil jeg langsomt forsøge at præge bladet Modstand med. Det har i øvrigt glædet mig, at Kaj Christensen har indvilliget i at fortsætte med sine boganmeldelser, at Dagmar Mørk Jensen fortsætter med sine gode skriveegenskaber og, at Birgit Krasnik Fischermann har sagt ja til at hjælpe mig med fortsat at få gode relevante artikler til bladet.

En sidste ting vil jeg dog gerne fremhæve. Læg mærke til på side 2 at både Dagmar, Birgit og undertegnede har e-mailadresser. Hvis det overhovedet er muligt, vil vi meget gerne modtage jeres artikler via den elektroniske mulighed, men vi vil naturligvis ikke afskære jer, for fortsat at sende dem via postbuddet.

4. maj i Svendborg:

Det kan altid nytte at vise holdninger

Af Claus Arboe-Rasmussen

Lands sammenslutningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen og Svendborg Kommune markerede 60 året den 4. maj med fakkeltog fra Ramsherred til Mindelunden på Svendborg Kirkegård, fortæller Ole Martinussen, formand for Sydfyns Afdeling af Frihedskampens Erhvervshæmmede.

Christian greve Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, Hvidkilde, der var medlem af komiteen bag højtideligholdelsen i Svendborg, syntes det var flot, at så mange var mødt op og mente, at det samtidig gav et signal om en fortsat berettigelse for 4. maj markeringer.

Den store menneskemængde samlede i Mindelunden for de sydfynske ofre

i Anden Verdenskrig. Borgmester Jørgen Henningsen talte om, at den store tilstrømning var med til at skærpe det at være dansk og at sammenholdet lagde grundlaget for den velfærdsstat, vi alle så nødvendig vil gå glip af.

Han kom ind på spørgsmålet om, hvorvidt Danmark den 9. april 1940 fejlt lod sig overrumple eller om man så kendsgerningerne i øjnene og samarbejde med de overlegne tyske styrker. Borgmesteren sluttede med Albert Engstrøms ord. Her er kun et at gøre. Bare jeg vidste hvad det var. Borgmesteren slog dog fast, at søfolkene og modstandsbevægelsen reddede Danmarks ære. – Besættelsestiden gjorde os op-

mærksom på de værdier, vi ikke vil tabe. Derfor står vi her i Mindelunden for at ære ofrenes minde.

Dernæst blev Frihedsbudskabet fra BBC sendt ud over højtalerne og Marianne Kjær læste Haldan Rasmussens "Digtet til 4. maj".

Ole Martinussen sagde i sin tale: Vi, der var med i de glade dage for 60 år siden, kan ikke undgå at standse op og dvæle. Der er spurgt om modstanden nyttede, Det kan altid nytte at vise sine holdninger og være på vagt overfor diktatorer. Det ved mange unge ansvarsbevidste også i dag, sluttede Ole Martinussen sin tale.

Modstandskampen 1940 - 45

Gestapofanger
Krigssejlere
Modstandsfolk

3. 2005

*Modstand -
vist nytter det...*

Modstandskampen 1940 - 45

Gestapofanger Krigssejlere Modstandsfolk

Organ for ERHVERVSHÆMMEDE
fra FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Dachau-klubben
Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen
Landsforeningen af Gestapofanger fra Besættelsen
Gestapofangerne i Randers
Hannover-Stöcken-gruppen
Horserød-Foreningen
Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme
Sachsenhausen-foreningen
Stutthof-foreningen
Theresienstadt-foreningen
Krigssejlerne

Nr. 3

2005

11. årgang

Lederen

Vi skal fortsat kæmpe for vor frihed

60 året for Danmarks befrielse blev markeret over hele Danmark. En flot og markant markering af, at vi som demokrati har levet med fred og frihed i 60 år. Samtidig viser det også en fortsat vilje til at markere disse Danmarks frihedsdage den 4.maj om aftenen og den 5. maj. Selvom de gamle falder bort kommer der heldigvis nye til, idet mange unge er interesseret. Det har personligt glædet mig som efterkrigstidsbarn, at se hvor mange danskere, der igen er begyndt at sætte lys i vinduerne den 4. maj.

Redaktør Kaj Christensen sagde i april-udgaven af Modstand farvel til Jer alle og meddelte, at bladet Modstand ville gå ind. Heldigvis skete dette ikke. Kaj Christensen har nu indvilliget i at fortsætte med sine boganmeldelser. Dagmar Mørk Jensen fortsætter også sammen med Birgit Krasnik Fischermann, og bladet har med undertegnede som ny chefredaktør fået en tænkepause.

Dette nummer af Modstand viser dog stadig sin berettigelse ved at rumme nogle skarpe og gode reportager fra netop dagene omkring 4-5 maj i Danmark og udenfor. Særligt rørende er fan-

geforeningernes fastholdelse af markeringerne omkring kz-lejrene. Selvom mange er faldet bort, er der kommet en ny generation til, der gerne vil være med til at bære faklen videre. Det sidste ser man også tydeligt, hvis man klikker ind på Undervisningsministeriets hjemmeside i anledning af 60 året. På www.befrielsen1945.dk får man både i lyd, billeder og tekst det grufulde indtryk af, hvordan de 6000 danskere må have haft det i de tyske kz-lejre. Her var der ikke noget, der hed krigens love og rettigheder, ej heller nutidens moderne begreb, menneskerettigheder. Det interessante er, at disse rædsler aldrig må glemmes, og at de danske skoleelever, nu i undervisningen i Folkeskolen får stillet krav til deres historieviden. Det er også med til at bygge forståelsesbro mellem generationerne.

Men bladet Modstand rummer også andet end fokus på fangelejrene og krigssejlerne. I dette nummer har vi et par artikler, der klart viser, at modstand-vist nytter det. Det er disse øjenvidneskildringer, der er med til at gøre os stolte som nation, og en medvirkende årsag til, at Danmark blev anerkendt af de allie-

rede. Ved nytårstid 1944-45 talte den engelske statschef Winston Churchill således direkte til det danske folk via BBC, og sagde: "Jeg kan love jer at enden er nær. Til jer i den danske modstandsbevægelse under Frihedsrådets modige ledelse siger jeg. Vi ved hvilken pris I har betalt og stadig betaler for at nægte at lade jer lokke af nazismens smiger eller lade jer kujonere af nazismens trusler. Vi beundrer jeres standhaftighed, dygtighed og modstand. Lad os sammen med koldt hoved og modigt hjerte marchere sammen frem til den sejr, som vil gengive det danske folk dets ældgamle friheder."

Derfor skal vi fortsat kæmpe for bladet Modstand og glæde os over vor fred i frihed.

*Claus Arboe-Rasmussen
Ansv. chefredaktør*

4. maj i Neuengamme:

Genindvielse af Neuengamme mindestedet

Af Dagmar Mørk Jensen

Neuengammeforeningen lægger krans ved krematoriepladsen. Fanebærer Thomas Bahnsen, Helge Hansen (th) og Jørgen Møllerup i midten lægger kransen. Fotos Leif Juel Sørensen

Trods stor pressebevågenhed omkring 60-års dagen savner man et: En omtale af genindvielsen af Neuengamme-Mindestedet.

Det undrer så meget mere, som praktisk taget alle danske tidligere kz-fanger en eller flere gange passerede netop denne lejr, der i årenes løb husede 105.000 fanger, hvoraf de 55.000 døde dernede.

Danske modstandsfolk har da også ydet deres bidrag ved rekonstruktionen af udstillingen, og det fremgår tydeligt af bl.a. de talrige biografier af danskere.

At lejren overhovedet er blevet bevaret som Mindested skyldes udelukkende forhenværende fanger, der holdt sammen fra hele Europa uanset kold krig og mur. Hamborgs senat har på intet tidspunkt før nu ydet bidrag til opretholdelsen. Danske og franske modstandsfolk har uafbrudt været medlem af den Inter-

nationale Amical sammen med to forhenværende tyske kz-fanger, Herbert Schemmel og Fritz Bringmann, hvoraf den sidste endnu står i spidsen for arbejdet.

DOMMER SKRÆK

Flere gange har nyvalgte tyske senater forsøgt at inddrage lejrområdet i det ungdomsfængsel, der hurtigt blev oprettet. Til andre tider er det lykkedes Amicalen med hjælp fra bl.a. cigaretkongen Reetsma, at få Mindeområdet udvidet og at få en mindre udstilling på benene. Men helt galt blev det, da den berygtede "Dommer Skræk" kom i Senatet og skaffede flertal for praktisk taget at inddrage hele området. Da vågnede alle europæiske gamle fanger op og fandt frem til alle de kontakter, man kunne påvirke, også politiske.

Deltagerne den 4.maj på appelpladsen

Karl Salling og Helge Hansens biografier er udstillet i museet

Museumsdirektør Detlef Garbe og Karl Salling

Samtidig kom det kulturelle Hamborg til besindelse efter chokket over Dommerens "kupforsøg". Heldigvis gik samme dommer helt grassat, så det lykkedes at få ham ud af Senatet, hvorefter man vedtog i stedet at flytte ungdomsfængslet og overlade hele lejrområdet til kredsen omkring Amicalen. Ikke mindst på grund af det eminente arbejde museumsleder dr. Detlef Garbe havde udført.

Formelt blev det nu Hamborgs kultursektor, der overtog ledelsen, og det var også hende, der i år havde inviteret 1200-1600 gamle modstandsfolk med pårørende til spising i en af de gamle fængselsbygninger. Næste dag blev Frankrigs og Danmarks andel af gæsterne anbragt i et telt sammen som symbol på samarbejdet. Men derudover deltog flere tusinde i en højtidelighed,

der startede med økumenisk gudstjeneste. Her havde alle lejlighed til at beundre den moderniserede og meget pædagogisk indrettede udstilling, der fremover vil kunne fortælle kommende generationer, hvad Neuengamme var.

OPHOLD PÅ HÖHELUFT

Som dansker glæder man sig meget over, hvor righoldig udstillingen er. Nogle af de gamle fanger havde valgt sammen med deres pårørende at overnatte på Höheluft, cirka 50 km syd for lejren. På dette smukke sted midt i et dejligt landskab, nød vi en service og venlighed og ikke mindst den gode mad, alt i mens værten fortalte om de bevægede dage i april/maj 1945, hvor tyske repræsentanter efter Hitlers død over for de allierede bekræftede og underskrev aftalen om fredsslutning.

Det skuffede de danske deltagere, at Danmarks Radio ikke havde vist interesse for denne begivenhed, som de var blevet gjort opmærksom på, ville finde sted. Der kunne også have været grund til at omtale, at Tyskland, før det blev så moderne med undskyldninger, havde fremsat sin: "Den tyske Forbundsday beklager den uret, der er begået mod fangerne i tyske lejre."

Det skete i præamblen til den lov, hvori Tyskland tilbød gamle fanger en godtgørelse for den uret, de havde lidt. Det skal ikke glemmes, at netop i lejrene opstod dyrebare venskaber også med tyske medfanger. Alle ønsker de år og deres konsekvenser afsluttet på værdig vis.

Fanerne på appelplassen den 4.maj. Fanevagt Jesper Jensen, Kibæk.

Neuengammeforeningens kranselægning den 2.maj 2005 i Haffkrug-mindestedet for Cap Arcona-katastrofen i april 1945. Kransen blev lagt af Jørgen Jønsson.

4. maj:

En hån mod de gamle modstandsfolk

Af Helge Hansen, formand for Neuengammeferieningen

Nu har Danmark festet og fejret 60 års dagen for befrielsen i flere dage, og presen fik da også lidt tid til at deltage.

Det er ikke gået op for ret mange at: Da-toen 4.maj er den dag, hvor vi gamle modstandsfolk mindes vore døde kammerater fra K.Z.lejrene og dem, der siden er bukket under for sygdomme de pådrog sig i Tyskland.

Det er også den dag, hvor vi modstandsfolk - og hele det øvrige Danmark - lægger krans på vore venners grave i mindet om det offer, de bragte for at alle i dag, kan leve i et frit land.

FRIHEDENS DAG

5.maj er den dag, hvor vi fejrer friheden. Det burde også være den dag, hvor det

offentlige lægger krans i Mindelunden. Der fester man ikke. Mange har glemt - eller de vidste det ikke, for de levede ikke dengang, at det er glemt, med hvilken ret vi kunne fejre friheden. Det er glemt at modstandsbevægelsen var en medvirkende årsag til at Danmark blev anerkendt som en allieret nation, og at vi derfor blev reddet fra en anden tilværelse - uden den frihed, vi har i dag.

Neuengammeferieningen sendte en presmeddelelse ud til Politiken, Berlingske Tidende, Jyllands-posten, DR Radio, TV2 og Ritzau, men kun TV2 Nyhederne fandt grund til at svare. Kan det så undre nogen, at vi føler os bitre og skuffede, når TV2 Nyhederne fra kz-lejren i Neuengamme tirsdag den 3. maj kl.19.00 kun kunne ofre mig tre minutter på skærmen

sammen med de øvrige nyheder. Journalisten havde ønsket at følge hele vor mindetur. Det ønskede ledelsen ikke. Dette er en uartighed og en hån mod modstandsbevægelsen. Det var os, der satte livet på spil, for at I kunne leve i et frit land.

MINDET I HJERTET

Vor gode statsminister Anders Fog Rasmussen har ved flere lejligheder givet udtryk for sin dybe respekt og beundring for den sag. Vort fædreland som vi kæmpede for. Men smukke ord om en svunden tid, kan vi ikke bruge til noget. Vi har kun mindet i vore hjerter, og det kan vi ikke hænge op som en erindring. Det er jo så længe siden. Vi er kun få tilbage og vil snart være glemt.

Helge Hansen overrækker Neuengammeferieningens æresstatuette til Fritz Bringmann den 4. maj.

Den store forsamling på appelpladsen den 4.maj

Det frilagte fundament til arresthuset i Neuengammelejren. Fotos Leif Juul Sørensen

Mindedag ved Helligåndskirken den 20. april

Den 20. april var det 60 år siden, at de sidste hvide busser forlod Neuengammelejren og hjembragte de nordiske fanger fra kz-lejrene.

Igen i år mødte der godt 30 personer op for at deltage i Neuengammeforeningens arrangement. Vi startede med en kort andagt i Helligåndskirken ved sognepræst Leif G. Christensen.

Stenpladen, der ligger på gårdspladsen foran Helligåndskirken

Formand Helge Hansen bød velkommen, da vi efterfølgende samledes ved flammen, hvor overlæge, professor Bent Sørensen holdt talen.

Foreningens krans blev lagt af Henning Jensen. Efterfølgende var der hyggeligt samvær i Menighedshuset bag Helligåndskirken med kaffe og lagkage.

HVS.

Henning Jensen har lagt kransen. Fanebærer er Leif Sørensen. Fotos Helle Sørensen.

Et udsnit af de fremmødte, og Bent Sørensen holder talen

4. maj:

Gestapofangerne i Randers

Af Frode Greve Rasmussen

Gestapofangerne-Randers markerede den 4. maj sammen med Hjemmeværnet. Med lejet bus lagde man første krans kl. 10 ved mindeankeret på Randers Havn, hvor Lissi Scheel-Thomsen talte og lagde en krans. Gestapofangerne og Hjemmeværnets faner var med. Dernæst kørte man til monumentet ved Skovbakken, hvor foreningens krans blev lagt af Preben Larsen, Randers Kommune ved frihedsmonumentet udført af kunstneren Anker Hoffmann.

I mindelunden på Nordre kirkegård var der tændt oliefakler, og der blev lagt krans på Arne Moldkjær, sergent S.A.J. Andersens grav samt ved mindestenen i mindelunden og mindepladen. På gravene i mindelunden blev der også lagt buketter og ved afdøde medlemmers grave. Ellen Jørgensen, søster til den henrettede Aage Søndergaard, talte.

HVIDSTEN

I Hvidsten blev der lagt krans i mindelunden, hvor den henrettede dyrlæge Iversens datter Ulla lagde krans sammen med sin søn. Her holdt man også pause for at få serveret den landskendte æggekage på Hvidsten Kro. Foreningens formand Frode Greve Rasmussen talte og Preben Larsen læste vers med tilknytning til hjemtransporten med De hvide Busser. Dernæst gik turen til Estruplund, hvor hjemmeværnet lagde Gestapofan-

Damen til venstre er Ellen Jørgensen, født Søndergaard og søster til den henrettede Aage Søndergaard. Hun holdt talen mellem mindelund og mindeplade.

gerne krans på de engelske flyvergrave. På Vester Alling kirkegård lagde man krans på Marius Jeppesens grav. (Han blev henrettet den 22.11.43 i Ryvangen) Hans to brødre var mødt op og Egon talte kort fra sin kørestol.

I Hornslet samledes man ved det store monument på kirkegården, hvor der blev lagt krans. Vi havde forsøgt at få en fra Hornsletgruppen til at sige lidt, men på grund af sygdom kunne dette desværre ikke lade sig gøre. Mindeturen sluttede på Skæring Hede, hvor fem

modstandsfolk blev henrettet. Fire af de fem henrettede var fra Randers, og de tre er i mindelunden i Randers. En smuk og begivenhedsrig dag sluttede og alle var vist trætte. Vi var inviteret med på Rådhusstorvet i Randers men lod os repræsentere af vor fane, fanebærer og fanevagt.

Alle steder var foreningens fane med og der blev sunget "Altid frejdig".

RANDERS DEN 4.MAJ

Den 4. maj om aftenen var der ligeledes mindehøjtidelighed i Hvidsten og i Randers. Gestapofangerne-Randers erkendte samtidig, at det nok var sidste gang man var medarrangør af runde mindedage.

Mindelunden i Hvidsten. Damen til højre er den henrettede dyrlæge Iversens datter. Hun og hendes søn lagde Gestapofangernes krans.

Mindeankeret på Randers Havn. Mindetalen blev holdt af Lissi Scheel-Thomsen

5. og 12. maj:

The Big Battle of Gribskov

Af Claus Arboe-Rasmussen

Hillerød Kommune benyttede 60 års markeringerne af Danmarks befrielse til at hylde området modstandsfolk. Den 5. maj uddelte borgmester Nick Hækkerup et æresborgerbrev til modstandsfolkene i området, fortæller Jørgen Kieler fra Hørsholm Park.

Den 12. maj var der en højtidelighed ved våbenedkastningsstedet Smørstenen i Grib Skov, hvor Elith "Tom" Truelsens svigersøn Mogens Hansen talte om våbenedkastningerne. Han sagde bl.a.:

-Den verdensberømte forfatter og økonomiprofessor John Kenneth Galbraith

besøgte i maj 1945 Danmark som allieret soldat. Sammen med kammeraten Paul Nitze besøgte de Fredericia og oplevede danskernes glædesfølelse. Besættelsestiden er herhjemme blevet gjort til en myte og det danske folks udbredte modstand. Der er så at sige tale om en heroisk oprustning med tilbagevirkende kraft. Men frihedskampen skal på ingen måde bagatelliseres. Tværtimod. For uden de fåtalliges konsekvente nej til overmagten ville Danmark have mistet det sidste gran af selvrespekt og internationalt omdømme. For realiteten er, at i Danmark blev der samarbejdet mere end der blev dydet modstand.

LAMBERT OG GREGOR

Mogens Hansen fortalte også om den 20. april 1945, da der over BBC kom en særmedling med hilsen til Lambert, Gregor, Caroline og Ida. Tre personer i Hillerødområdet lyttede særligt intenst. Det var Elith "Tom" Truelson, leder af modstandsbevægelsen i det nordsjællandske lokalområde, hans næstkommanderende Dalle, der var maskinarbejder på Nordsten og hed Hans Normann Petersen og disponent Sven Uhrskov. Lambert og Gregor betød at to bombefly ville nedkaste våben ved Smørstenen. Caroline og Ida betød, at to andre fly ville nedkaste våben ved Ostrup. Flyene smider deres last og modstandsfolkene får gemt containerne af vejen.

Næste dag klokken 12 kommer 100 tyske politisoldater, der omringer Smørstenen. Selv på trods af intens beskydning slipper alle væk, men Tom får et skudsår i venstre hånd. Tyskerne fanger fire modstandsfolk og har selv to dræbte og flere sårede. I London bliver begivenheden døbt The big battle of Gribskov. Godsejer Axel Jarl, der selv var aktiv i modstandsbevægelsen og blev fængslet af tyskerne, rejser Kulsvierstenen med indskriften:

Vegen er for overmagt
Liden flok til sidst
Men af Danmarks ære
Da haver intet mist

Fra et vers af Carl Ploug

I anledning af 60-årsdagen for
Danmarks Befrielse 5. maj 1945 - udsteder
Bystyret i Hillerød et

Æresborgerbrev in solidum

til Modstandsfolk, der ydede en indsats
i Hillerød og Omegn

Modstand her i området omfattede: Våbenmodtagelse, våbentransport, fordeling og lagring af våben. Likvidering, sabotage, efterretningstjeneste og kurertjeneste. Redningsaktion for jøder i oktober 1943. Der blev produceret og distribueret illegale blade og tidsskrifter m.m. Der blev udstedt falske papirer og identitetskort. Man husede dem der »gik under jorden«, og dem, der var på flugt på vej til Sverige. Slutteligt skal nævnes sejlads i allieret tjeneste. Også her er Hillerød repræsenteret.

Modstandsbevægelsen havde tilslutning fra alle befolkningslag, og grupperne organiserede sig udelukkende efter, hvad hver enkelt egnede sig til, og Lederne fremstod af Fællesskabet. For første gang i Hillerøds historie blev alle klassekæder brudt.

Modstandsbevægelsens substans forstærkede, når man gør sig klart, hvor mange der stod bag frontfigurerne med både praktisk og moralsk støtte. Der var mange slags modstandsdydelser og mange slags mod. De Ledende havde hårdt brug for baglandet, hvor der både var kontinuerlig og spontan hjælp.

Man må erindre sig, at Hillerød-folkene meldte sig én for én, efter at hver især

traf beslutning om, at gå til modstand. Der var mange meget unge, men også etablerede familier.

Modstandsbevægelsen skal anskues i sin ramme af afsavn, offervilje og sammenhold i det mangelsamfund, Danmark var under Besættelsen, og med indlevelse i den store forskel, der var og er mellem dengang og nutidens overflodssamfund.

De Allierede anerkendte Danmarks Modstandsbevægelse og dens kamp, og optog Danmark i deres Fællesskab efter krigen, med vidtrækkende positive konsekvenser for vort land.

Det var ikke forgæves, at nogle Hillerødborgere blev skudt, andre sendt i Koncentrationslejre, hvorfra ikke alle kom hjem. Andre igen blev tortureret i Hillerød i Møllestræde og andetsteds. Nogle kom i fængsel, og andre kom i Fryslvejren. Adskillige oplevede brud på boligens ukrænkelighed og voldelig indtrængen ved natlige husundersøgelser. Mange blev heldigvis ikke opdaget og klarede frisan. Men alle Modstandsfolk levede under Besættelsen med samme potentielle risiko.

Bystyret af 2005 takker Modstandsfolk i Hillerød og Omegn for fælles indsats i kampen med dette Æresborgerbrev, der omfatter hele Modstandsbevægelsen, hvor ingen er nævnt og ingen er glemt.

Hillerød, 5. maj 2005

Æresborgerbrev til modstandsfolkene i Hillerødområdet.

Gensyn med Theresienstadt

Tidligere fanger mindedes deres befrielse

Af Birgit Krasnik Fischermann

I anledning af 60-året for de danske Theresienstadtfangers frigivelse fra fangenskabet, havde Theresienstadt Foreningen atter arrangeret en rejse til Prag i april.

Et par dage efter mindehøjtideligheden på den jødiske begravelsesplads i København samt foreningens generalforsamling, hvor bestyrelsen blev genvalgt, rejste nogle af medlemmerne og andre interesserede fra det jødiske troesamfund til Prag, og på selve dagen for fangernes frigivelse, nemlig den 15. april, opholdt rejsens deltagere sig hele dagen i Terezin, som nu igen er det tjekkiske navn for byen. Man samledes blandt andet ved den gamle og meget forfaldne Jäger Kaserne, hvor de hvide busser samlede os op og kørte os tilbage til friheden efter 18 måneders fangenskab. Vi spadserede rundt i den lille gamle by og genså kendte steder. Enkelte af deltagerne havde ikke set byen siden 1945, og man snakkede og fortalte om nogle gode og mindre gode genvordigheder under det ufrivillige ophold.

Vi oplevede virkelig »foråret i Prag«, hvor vor rejsearrangør, Dania Rejser, som tidligere har arrangeret rejser for os, også denne gang klarede alt for os på fornemste vis. Vi overværede en dejlig koncert i takt til de flotte farverige springvand, en meget flot Verdi opera,

6 tidligere fanger fra Ghetto Theresienstadt. Fra venstre: Salle Fischermann, Jorge Schlesinger, Klara Tixell, Birgit Krasnik Fischermann, Josva Aktor og Poul Brandt.

»Maskeballet«, på Statsoperaen, og vi var på en hyggelig sejltur på Moldau. Og i modsætning til vore tidligere rejser havde vi ikke noget fast program om dagen, alle kunne sammen med andre eller alene fordrive dagene efter eget ønske.

Vi fløj med det tjekkiske luftfartsselskab, og Dania Rejser havde som en cadeau til os sørget for kosher mad både på udrejsen og på hjemrejsen.

Det var en virkelig god rejse med mange fine oplevelser, som vi meget gerne vil gøre om igen. Det var bare ærgerligt, at vi kun var 16 deltagere, 4 af de tilmeldte havde været nødsaget til at aflyse på grund af sygdom. Der kunne sagtens have været mange flere med, men vi 16 var enige om, at vi havde haft en meget hyggelig rejse med vor meget kompetente rejseleder Peter Paulsen.

Pladsen ved floden Eger (på tjekkisk Ohre) hvor børn i november 1944 blev beordret til at kaste cirka 22.000 papæsker med asken af døde fanger ud i vandet, som således blev alle disse menneskers sidste hvilested.

Vigtigt landsmøde den 24. august i Odense

Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen holder landsmøde den 24. august på restaurant Næsbyhoved Skov, Kanalvej 52, Odense C. Bus 61 Stige holder ud foran restauranten.

I henhold til vore love har hver afdeling ret til at vælge fem delegerede med stemmeret. Landsforeningens bestyrelse skal ikke vælges, da de ifølge loven er stemmeberettiget, men alle tilstedeværende medlemmer har taleret.

På sidste landsmøde blev det besluttet at begrænse mødet til én dag. Da det kommende landsmøde kan få betydning for foreningens fremtid, nu 60 år efter krigens ophør, er det vigtigt, at mange medlemmer møder op og giver deres mening til kende, så vi kan få en kvalificeret debat.

Vi starter kl. 12 med frokost. Skovplatten koster kr. 165 ekskl. drikkevarer.

VI HAR STADIG EN MISSION

Foreningen har cirka 1000 medlemmer. Modstandsfolk, enker, børn og interesserede i besættelsestidens historie. Så selvom modstandsfolkene, der på nogle undtagelser nær, alle har passeret de 80 år og derfor af naturlige grunde trækker sig, vil det være rart at vide, hvad de øvrige medlemmer mener.

Som der stod i bladets leder 2. november 2004, så har vi stadig en mission, at prøve at fortælle om tiden under besættelsen. At udgive erindringer som fortæller den sandhed vi så, så der derved rettes op på de misforståelser, som unge har om den tid. Vi kan og vi skal tilbagevise de historieforfalskninger, der bringes i omløb. Vi er her endnu og vores stemme skal høres, så vi fortsætter. Er der afdelinger, som ikke kan finde en ledelse, er der mulighed for at overgå til landsmedlem.

LANDSMØDET STARTER KL. 14

Landsmødet starter kl. 14, men for de som ønsker det, både delegerede og medlemmer, er der frokost kl. 12. Her serveres skovplatten, kr. 165. Tilmelding til Alfred Andersen, tlf. 66115869, senest 31. juli. Girokort indsendes senest 31. juli.

Landsmødets dagsorden er i henhold til lovene:

Valg af dirigent

Beretning ved formanden Alfred Andersen

Beretning fra Afdelingerne

Beretning af bladets redaktør, Kaj Christensen, som desværre af helbredsmaessige grunde er fratrådt

Huset Anholt. 4. maj v/ Birthe Fuglsang
Regnskab 2003-2004 ved kassereren
Birthe Fuglsang

Indkomne forslag, som indsendes 14 dage før landsmødet

Fastsættelsen af kontingent

Valg af bestyrelse, suppleanter og revisorer samt suppleant.

Afholdelse af næste landsmøde

Eventuelt

Landsmødet slutter med middag kl. 18. pris 100 kr., hvor alle medlemmer som ikke har deltaget i landsmødet er velkomne.

3. og 5. maj:

Til minde om 2.300 danske krigssejlere

Af Claus Arboe-Rasmussen

Mindehøjtideligheden den 3. maj

Mere end 2300 danske søfolk mistede livet under Anden Verdenskrig. For at sætte et værdigt minde over disse, beko-

stede Søfolkenenes Mindefond en restaurering af Mindeankeret i Nyhavn, der blev foretaget af Nationalmuseet, og

Sømændenes Forbund satte en mindeplade. Den 3. maj indviede man mindepladen under overværelse af 250 mennesker.

Mindepladen på dansk og engelsk fra Sømændenes Forbund

”Når vi står her i dag ved Mindeankeret for at indvie en plade, der på dansk og engelsk fortæller, hvorfor ankeret i Nyhavn er rejst, er det fordi Sømændenes Forbund har ment, at det er nødvendigt og rigtigt at værne om dette monument,” sagde faglig sekretær Morten Bach, og tilføjede at mindesmærket er rejst som minde om de søfolk, der omkom under den grusomme krig, der for søfolkenes vedkommende startede med de første torpederinger allerede i september 1939. Det var en krig, der for manges vedkommende først sluttede i august 1945.

SØMÆNDENES FORBUND SKÆNKEDE EN MINDEPLADE

Sømændenes Forbund vedtog på en generalforsamling i 2004 at bekoste renoveringen af Mindeankeret i anledning af 60

Dronningen modtages af krigssejler Erik Kragelund den 5.maj

De mange deltagere ved Mindeankeret den 5. maj

året for Danmarks befrielse. Mindepladen er blevet udarbejdet i samarbejde med historiker Christian Tortzen. Teksten lyder: Dette anker er rejst til minde om de mere end 2300 danske søfolk, som mistede livet under Anden Verdenskrig-1939-45.

Efter indvielsen løftede fanebærer Anton Bak-Sørensen fanen fra mindepladen, så denne kom frem til ære og værdighed. Christian Tortzen sagde, "at danske søfolk er dem, der har stået for skud, når der har været krig. Samlet set er søfolkene den enkeltgruppe af danskere, der led de største tab af liv under verdenskrigen. Alligevel har de ikke fået den plads i historien, de har fortjent". Formanden for Sømandenes Forbund, Søren Sørensen og formand for Krigssejlerforeningen og enke efter krigssejler Carlo Lizier, Else Lizier lagde krans. Dernæst lød Last Post som trompetsolo.

E og B Larsen fra Rødovre tilføjer, "at vi fra allierede krigssejleres veteranforening, andre krigssejlere, gamle elever fra skoleskibet Danmark samt deltagere fra USA, Canada, England og Færøerne for første gang i 60 år mødtes i Nyhavn."

DRONNINGEN LAGDE KRANS DEN 5. MAJ

Den 5.maj på Danmarks befrielsesdag samledes alle krigssejlerne endnu engang ved Mindeankeret, hvor Hendes Majestæt Dronningen lagde en krans. Senere var der mindegudstjeneste i Holmens Kirke, fra Danmark, England og USA deltog der 80 krigssejlere.

Kammeraternes Hjælpefond

Årsmøde i Kammeraternes Hjælpefond

Af Aase Beck Eigenbroth

Formanden Anna-Lise Clausen udtalte mindeord over Solveig Skjøtt, som døde for nylig. Hun havde været medlem af KH's bestyrelse i mange år, senest som medlem af forretningsudvalget.

KH's nye fundats som bestyrelsen vedtog i 2004 er endnu ikke kommet retur fra advokat, men ventes snart at være godkendt.

Kegnæs-udvalget fortalte om salget af Kegnæshuset, som var afsluttet uden problemer. Antallet af ansøgere til huset havde været dalende i de seneste år, så

der var enighed om at salgstidspunktet var velvalgt. Den nye ejer er aktivt interesseret i besættelsestidens historie og har respekt for husets specielle historie. Han er i gang med en renovering af huset, som tænkes brugt til helårsbeboelse. Med salget nedlægges KH's særlige Kegnæsudvalg.

Martin Frøland og Warmi Hansen, som havde lavet et imponerende arbejde med højtideligheden den 4.maj i Mindelunden, fik stor tak for dette. Anna-Lise Clausen ønskede at blive aflastet, så det

blev besluttet, at Warmi Hansen og Martin Frølund i fremtiden står i spidsen for 4.maj-udvalget i Mindelunden med Martin Frølund som "ordførende". Der var i øvrigt genvalg af de to samt Anna-Lise Clausen og Jørgen Viggo Nielsen samt nyvalg af Poul Brandt til 4.majudvalget. Poul Brandt blev også genvalgt som kasserer. Dagen sluttede med at bestyrelsen med ægtefæller samt Birgitte Foghmoes, Jørgen Viggo Nielsen, Hans-Henrik Høy og Søren Friis, også med ægtefæller samledes til en festlig middag i Tivoli.

Mindesmærker

MINDEMÆRKET I ØSTRIG

Det er bekendt, at "Feliferhof" i Østrig var et henrettelsessted. Derimod ikke, at også i kasernen Wetselsdorf, der i dag hedder Belgier-Kasernen, blev der myrdet 166 mennesker. Sønnen til en af de henrettede har nu rejst et mindesmærke for ofrene.

En af de sidste krigsdage blev 48 modstandsfolk henrettet der uden forudgående dom. Det foregik i et bombekrater fra et USA-angreb den 2. april.

Maximilian Haitsmann havde hjulpet fremmedarbejdere til flugt. Han blev nu begravet i bombekrateret. Der hvor soldater i dag eksercerer. Det fandt sønnen ud af i landsarkivet og sørgede for et minde: "I døde for Østrigs frihed."

(tidsskriftet: *Mahnruf* – Juni 2005
– overs. dmj.)

DANSKE MINDESMÆRKER

Når man i årenes løb har haft lejlighed til at mødes med modstandsfolk fra hele Europa, bliver man ofte spurgt: Hvorfor har Danmark aldrig lavet store mindesten o.l. for modstandskampen?

Når man så forklarer dem, at vi foretrak i stedet at bygge ni 4.Maj kollegier til unge studerende og to Bernadottehjem til vore ældre, bliver de ofte imponeret. Heldigvis lykkedes det i Ole Lippmanns sidste dage og med god hjælp fra den daværende boligminister, Lotte Bundsgaard, at bevare indstillingsretten i 10 år ud over de oprindelige 2005. Det har betydet, at også mange børnebørn har kunnet få glæde af Fortrinsretten.

Det viser sig, at mange af de unge mennesker i dag har større interesse for besættelsestiden, end deres forældre havde. Det har såvel Neuengamme som

Sachsenhausen og flere andre steder grebet som et middel til at få kontakt med international ungdom som et middel til at "lære hinanden noget om demokrati."

I Sachsenhausen er man klar til at modtage gruppebesøg, hvor man til rimelig pris kan få ophold og lære noget. Neuengamme er også klar med undervisere og kan evt. være behjælpelig med at finde rimelige bomuligheder.

Måske var det noget for kollegierådene at tage fat på. Det kunne evt. også omfatte unge fra andre kollegier end 4. Maj.

I det tyske blad ANTIFA skrives således om ture til Krakov og Auswich, som arrangeres for små penge.

dmj

Erstatninger

Heldigvis lader det nu til, at alle, der er blevet godkendt til godtgørelse efter den tyske lovgivning, nu har fået sidste rate.

I den anledning minder vi endnu engang om det store arbejde, Klaus von Münchhausen har udført i denne sag. Havde det ikke været for hans utrættelige indsats, er det min opfattelse, at ingen europæere var kommet i betragtning. I så fald var hele det indsamlede beløb formentlig landet i USA. Sidste nyt derovre fra er i øvrigt, at de stadig slås med advokaterne om, hvor stor en del, disse må beholde.

K.v.M. gav helt afkald på de 3 %, der oprindeligt var tale om, for at fremme sagen. Til gengæld oprettedes på opfordring af et antal gamle fanger en konto

Nr. 4610 6424 03

i Danske Bank, Aabenraa. (reg. nr. 4610)

Af dette beløb har K.v.M fået et a conto beløb, så han kunne få en revisionsberetning fri, som han skulle bruge i forholdet til den tyske fabrikant, der har lovet ham delvis dækning for sine udgifter. De har foreløbig kostet ham både hus og stiling.

Skulle nogen have glemt at indbetale et (absolut frivilligt) beløb, da de fik 1. rate, kan det nås endnu.

Desværre er det endnu ikke afklaret, hvordan det går med det symbolske beløb, man har lovet de enker, der har mi-

stet deres mand i ventetiden, men det skulle forhåbentlig dukke op i efteråret.

Derudover tak for mange venlige henvendelser i løbet af de seks lidt brydsomme år.

Dagmar

Nekrolog

Villy B. Jensen (Krølle)

1923 – 2005

Dachau nr. 142.598

Den 11. juni døde Villy B. Jensen (Krølle) efter et langt og svært sygeleje. Krølle var i mange år kasserer i Erhvervshæmmede fra Frihedskampen 1940-45, Sjællands afdeling. Et tillidshverv han bestred omhyggeligt og med stor akkurate, indtil han for et halvt år siden måtte give op over for den snigende sygdom.

Krølle boede indtil sin død med sin kone, Jytte, i Helsingø. De havde begge et aktivt liv, men højdepunktet for Krølle var nok, da han i april 1995, midt i forberedelserne til 50-års jubilæet for Danmarks befrielse, måtte overtage posten som formand for Sømmenslutningen af danske Fanger fra Frihedskampen 1940-

45 efter den daværende formands død. Det stille, rolige foreningsliv blev nu afløst af hektisk aktivitet med bl.a. modtagelse af kronede regenter og præsidenter i Ryvangen, hvor Krølle skulle ledsage dem ved kransenedlægning. Ligesom han var med, da præsident Clinton besøgte Danmark og hilste på danske modstandsfolk i Mindelunden i Ryvangen.

Vi er mange der vil savne Krølle og hans gode humør, ligesom vi vil tænke på de mange hyggelige timer vi har tilbragt i hans og Jyttes hjem – Tankerne går til Jytte og deres to børn.

Ære være hans minde!

Mogens Henrik Nielsen

Sydøstjysk tur til Tyskland 9-10 april:

Mindehøjtideligheder i Ladelund og Neuengamme

Af H.J. Dahlhus

Efter der var samlet op i Vejle, Fredericia, Kolding, Christiansfeld og Åbenrå, kørte 30 forventningsfulde medlemmer til Søgårdslejren med mindestenen over de faldne soldater. Her lagde C.C. Nielsen kransen efter at Kaj Eilersen havde holdt mindetalen.

Så kørte vi til Synder Lygum for at spise frokost og fortsatte til Ladelund for at lægge krans ved mindestenen for de hollændere, der omkom her. Kransen blev lagt af Gerner Christensen, Grindsted. Derefter var der tid til at se museet, som ligger ved siden af kirken.

Nu gik turen til Husum for at besøge lejren, hvor Robert Jensen, Fredericia lagde krans ved mindestenen. Også her var der tid til at se mindeparken. Vi kørte så til vort hotel Lauenburger Mølle i Lauenburger, øst for Hamburg. Her skulle vi overnatte på et dejligt hotel, hvor vi fik middag og morgenmad.

MINDESØJLE OG DANMARKSSTEN

Næste morgen kørte vi til koncentrationslejren Neuengamme. Første stop var ved Mindesøjlen. Ved Danmarksstenen lagde D. Himmelstrup, Århus en buket og ved Mindesøjlen lagde Børge Rør-

vang, Juelsminde, en krans efter at have holdt mindetalen. Så kørte vi til klinkeværket, hvor vi blev orienteret om kanalens tilblivelse og om selve klinkeværket af en medarbejder fra museet.

Vi gik over til krematoriet, hvor Orla Jacobsen, Hedensten, lagde en krans. Efter at have set museet kørte vi til middagsmad og bagefter retur til Danmark. En god tur som bestyrelsen var glade for at mange deltog i. Som medarbejderen ved museet sagde: Jo flere der besøger os, desto sværere bliver det at sløjfe disse lejre. Tak fra bestyrelsen for Sydøstjysk afdeling.

Hermed fire fotos fra Sydøstjysk afdelings tur til nordtyskland 9-10 april

Børn, børnebørn og tidligere fanger til Stutthof

Stærkt indtryk ved besøget i Stutthof

Af Mogens Mølholm, barn af tidligere Stutthoffange og medlem af Horserød-Stutthofforeningens bestyrelse.

Alfred Andersen fortæller om Stutthoff

I bestyrelsen for Horserød Stutthof Foreningen havde vi i efteråret 2004 besluttet at vi ville deltage i 60 års højtidligheden for befrielsen af Stutthoflejren søndag den 8. maj 2005.

I foreningen er der 4 tidligere Stutthof fanger og mange enker, børn, børnebørn, anden familie og mange venner af dem.

På foreningens årlige generalforsamling blev det oplyst, at foreningen havde fået 50.000 kr. fra en pulje i Statsministeriet til fordeling til de tidligere fanger og familier som et tilskud til en rejse til Stutthof. Rejseplanerne blev forelagt og tilmeldingerne kunne begynde.

På rejsedeltagerlisten var der to Stutt-

hofere, Alfred Andersen fra Odense og Villy Fuglsang fra Ålborg, flere børn og tre børnebørn og andre familiemedlemmer af Stutthofere.

Lørdag den 7. maj rejste 29 deltagere til Gdansk med flyver fra Kastrup.

Inden vi rejste havde vi fået at vide, at befrielseshøjtidligheden i Stutthof lejren søndag den 8. maj var blevet flyttet til om lørdagen den 7. maj. Det var ikke muligt at ændre rejsen, så vi blev enige om at gennemføre turen og tage ud til Stutthof om søndagen den 8. maj og selv lægge blomster og se lejren.

KZ lejren Stutthof ligger 35 km. fra Gdansk ude ved Østersøkysten i Weichselflodens delta, et meget øde og fugtigt område. Lejren blev anlagt 2. september 1939.

At komme ud til Stutthof er en stærk oplevelse. At være i den lejr hvor min far Valdemar Lorentzen (fangenummer 25.775) har gået og lidt i 16 måneder fra den 5. oktober 1943 til den 25. januar 1945, hvor lejren blev evakueret. Foruden min far var der 142 andre danske

Alfred Andersen, tv og Mogens Mølholm, th

Lejrens gaskammer

mænd og 7 danske kvinder. Da de kom til Stutthof havde de siddet i Vestre Fængsel og Horserødlejren – for manges vedkommende i 2 år.

Rejseselskabet gik sammen hen til det område af lejren, som mændene havde boet i. Alfred Andersen lagde en buket med bånd fra Horserød Stutthof foreningen på det monument, hvor Barak nr. 5 havde ligget og hvor de danske Stutthof fanger havde været indkvarteret. Efter at Alfred havde lagt blomsterne sang vi "Altid frejdigt når du går".

Derefter gik vi op til Lejrens store mindesmærke, der er 11 meter højt og som blev indviet i maj 1968. Ved monumentet holdt Villy Fuglsang en tale, og sammen med Anton Nielsen, formand for Horse-

Stutthofflejrens indgang

rød Stutthof foreningen, lagde de en krans med bånd fra foreningen.

Gaskammeret i Stutthof

Vi delte deltagerne op i to grupper for bedre at kunne fortælle, så alle kunne høre. Efter monumentet, som kan ses over hele lejren, gik vi over til lejrens gaskammer, der ligger lige over for krematoriet.

Gaskammeret blev taget i brug natten til den 22. juni 1944, det var en lille bygning uden vinduer.

Da de første fanger blev ført op mod gaskammeret, opstod der skyderi, da en polsk dreng løb ud af fangekolonnen og over til en anden fangekolonne, som kom forbi. Dette skete ud for barak 5 og overfor gartneriet. Skyderiet medførte, at der var flere fanger, som blev skudt og mange blev såret.

Der var også fanger, som befandt sig inde i barakkerne, der blev såret af projektiler, som var gået gennem barakkens trævægge.

Gaskammeret blev derefter brugt flere gange om dagen. Der var tusindvis af jøder, der var kommet fra ghettoer og andre lejre efterhånden som den røde hær rykkede vest på. Disse jøder blev ikke indregistreret med fangenummer. SS soldater hentede 50 af disse jøder af gangen, jøderne var blot placeret på jorden i store grupper. Det var navnlig mange kvinder med børn og ældre mennesker. Dem der blev hentet vidste godt, hvad der skulle ske.

Alt dette havde vores forældre været øjenvidner til.

I slutningen af 1980 var tre repræsentan-

ter fra den danske Stutthof forening, Helge Kierulff, Ingemann Bertelsen og Frode Toft, den senere kontorchef i Frihedsfonden, rejst til Stutthof.

I Stutthof museets arkiver viste medarbejderne de danske repræsentanter forsiden af en vesttysk avis National Zeitung, som havde skrevet en artikel om polsk svindel og påstand om at der havde været et gaskammer i Stutthof. Artiklens overskrift var: Ny gaskammer-svindler afsløret. Baggrunden var at en af de vesttyske delstaters ministerpræsident dr. Albrecht Hannover havde været på officielt besøg i Gdansk og herunder også besøgt Stutthof og nedlagt en krans. I hans følge var der tyske journalister. Danskerne skrev en beretning, hvor de dokumenterede at de kunne huske indvielsen af gaskammeret og de kunne fortælle, at Martin Nielsen i sin bog Rapport fra Stutthof, som udkom på Gyldendals Forlag i 1947, på side 129 har skrevet om natten til den 22. juni 1944

Vokset op med historien om Stutthof

I mit barndomshjem på Nørrebro i København, en lille 2 værelses lejlighed, kom der mange af min fars Stutthof kammerater, og jeg hørte dem snakke om Stutthof. Selvom jeg dengang var en lille dreng, så forstod jeg, at det var meget slemt at være fange i en KZ lejr som Stutthof. Senere som voksen snakkede vi mere om Stutthof, og gennem mange af min fars kammerater fik jeg mere at vide om Stutthof. Efter at havde læst Martin Nielsens bog Rapport fra Stutthof og andre bøger om emnet, så er det med den baggrundsviden hårdt at gå rundt i Stutthof og tænke på alle de forbrydelser, der er begået her.

Stutthof Lejren som museum kan ikke genskabe de råbende kommandoer og de lugte fra krematoriet og fra urin-stanken, som har hængt over lejren.

Når Horserød-Stutthof foreningen med mellemrum tager til Stutthof, så er det for at vise sin solidaritet med alle dem der blev indespærret i Stutthof og andre KZ lejre og for at gøre opmærksom på at de forbrydelser ikke må ske igen!

Efter at have gået rundt og set lejren, tog vi med alle de stærke indtryk om aftenen til en fælles middag, hvor vi fik mulighed for at udveksle indtryk. Vi fik også tid til at se på byen Gdansk, som er en flot by, der er blevet genopbygget efter gamle tegninger og fotografier, da den fuldstændigt var blevet jævnet med jorden i 1945.

Det var dejligt at være med til de gode maj-dage

Af Mogens Henrik Nielsen

Det er sen aften den 5. maj 2005. Sammen med en flok gamle modstandsfolk og tidl. KZ-fanger fra Bernadottegården i Roskilde, er jeg på vej i bus hjem til Roskilde efter at have deltaget i en stor og dejlig festaften på Københavns Rådhus, inviteret af Københavns Kommune.

Det har været en lang dag, ja, faktisk begyndte den allerede aftenen før, da vi to busser fulde af beboere, personaler fra Bernadottegården kørte til Mindelunden i Ryvangen for at overvære den store mindeaften for Danmarks befrielse for 60 år siden. Vejret var tåleligt. Mindelundens personale havde reserveret plads til Bernadottegårdens beboere og havde sat klapstole frem, så de gamle mennesker ikke skulle stå op. Det blev en højtidelig aften.

Efter statsministerens og kirkeministerens ankomst blev to faner ført frem, den ene af dem var Bernadottegårdens egen beboerfane, og de blev placeret med en på hver side af Axel Poulsens smukke statue med moderen, der sidder med sin døde søn i armene.

DRONNINGEN OG STATSMINISTEREN

Efter H.M. Dronningens ankomst med følge bød Anna-Lise Clausen, fmd. for Kammeraternes Hjælpefond, velkommen til H.M. Dronningen og ministrene og den store forsamling, hvorefter højtideligheden begyndte med at musikkorpset spillede Prins Jørgens March. Aftens program skiftede med sang af H. Zahles pigekor, musik og fællessang. Efter at H.M. Dronningen havde lagt blomster ved monumentet talte statsminister Anders Fogh Rasmussen.

Hans tema var modstandskampen og dens betydning for Danmarks deltagelse på allieret side, en kamp der blev ført ikke alene mod den tyske værnemagt, men også mod samarbejdspolitikken der medførte, at danske modstandsfolk blev jaget og arresteret ikke alene af det tyske Gestapo, men også af danske myndigheder. Han takkede modstandsbevægelsen for deres indsats, undskyldte og be-

Bernadottegården: Emmy Reitoft leder slagets gang

klagede samarbejdspolitikken moral. Tilbage til Roskilde, hvor vi blev modtaget med lysallé langs hele H.H. Kochs Vej, inden vi sluttede med kaffe og snitter.

5. MAJ PÅ BERNADOTTEGÅRDEN

Den 5. maj blev fejret på Bernadottegården på traditionel vis. I år med deltagelse af Studentersangernes udvidede seniorkor, et Hjemmeværnsorkester og naturligvis beboere, personale og mange andre. Efter at fanerne var ført frem var der fællessang, musik og korsang inden tidl. chefredaktør Bent A. Koch talte. Han omtalte bl.a. det store mirakel, at det var engelske tropper og ikke den røde hær, som befriede Danmark, hvorved vi kunne være kommet til at dele skæbne med østlandene med et sovjet-russisk overherredømme i mange år. Til tonerne af The last Post blev der lagt blomster ved Folke Bernadottes mindesten.

Om eftermiddagen blev der afholdt en festgudstjeneste på Bernadottegården, men nogle "holdt fri" for at kunne have

kræfter til den store aften på Københavns Rådhus. Vi skulle tidligt af sted fra Roskilde.

Nu sidder vi i bussen på vejen hjem, småsnakker og mindes den dejlige aften. Efter at alle 500 deltagere, modstandsfolk, officielle gæster og 5. Maj-Komitén var kommet på plads, blev vi budt velkommen af Københavns overborgmester Lars Engberg, hvorefter der blev serveret en lækker middag på tre retter med diverse vine. Desserten var naturligvis de berømte rådhuspandekager. Under middagen underholdt Radiopige-koret. Statsminister Anders Fogh Rasmussen var festtaler og han benyttede nogenlunde samme tema som aftenen før. Modstandsbevægelsen og den moralsk angribelige samarbejdspolitik.

FV's formand, Jørgen H. Barfod, holdt ligeledes en god og stærk tale. Efter middagen var der kunstnerisk underholdning af De Tre Tenorer. Et meget morsomt og underholdende musikalsk indslag.

Ved hver kuvert var der en lille gave. En

erindringsmønt i sølv udført af Per Arnoldi og da vi skulle hjem fik alle et eksemplar af Per Arnoldi smukke plakat, som han havde skænket til det gode formål.

DE MANGE FORBEREDELSE

I bussen gik tankerne tilbage til de mange timers forberedelser inden arrangementerne i og omkring majdagene kunne afvikles.

Det begyndte med en henvendelse fra FV's formand Jørgen H. Barfod i juledagene 2004 om at træde ind i en komité, som skulle forberede mindedage og festligheder i anledning af 60-året for Danmarks befrielse.

Komitéens første møde blev afholdt den 8. marts 2004 i Statsministeriet under foretræde af departementschef Niels Bernstein. Jørgen Barfod blev valgt til formand for udvalget, som bl.a. bestod af repræsentanter fra Frihedskampens Veteraner – Neuengammeforeningen – Theresienstadt-foreningen – Krigssejlergruppen 1939-1945 – Allieredes Krigssejleres Veteranforening – Foreningen af Gestapofanger fra Besættelsen – Kammeraternes Hjælpefond – Forsvarsministeriet – Historikere m.fl. og mig selv, som repræsenterede Bernadottegården i Roskilde og Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen. Flere var indbudt efter adresselisten på bagsiden af Modstandskampen; men enten var man lokalt optaget af forberedelser eller også havde man ikke lyst.

På det indledende møde lagde man grunden til de mange programmer for majdagene i 2005. Det drejede sig om mindehøjtideligheder i Mindelunden 4. og 5. maj. Med kransenedlæggelse ved H.M. Dronningen, gudstjeneste i Vor Frue Kirke, det blev senere ændret til Holmens Kirke. Kransenedlæggelse ved mindeankeret i Nyhavn ved H.M. Dronningen og en festmiddag om aftenen. Man drøftede og vedtog at fremstille og udsende undervisnings og oplysningsmateriale for at udbrede kendskabet til besættelsestiden. Historikeren lektor Hans Kirchhoff tilbød at redigere en pjece udarbejdet af anerkendte historikere, det blev senere ændret til fremstilling af en hjemmeside, som i tekst og billeder fortalte om besættelsestiden. Den gav også mulighed for at man selv kunne lægge erindringer om besættelsestiden ind på hjemmesiden. Niels Bernstein oplyste, at man fra Statsministeriets side var rede til at ansøge finansudvalget om midler til at støtte udarbejdelse af undervisningsmateriale,

publikationer og arrangementer rundt om i landet.

Der kom mange forslag på bordet, men ikke alle kunne gennemføres. De gav dog inspiration til, at borgmesteren i Roskilde på forslag fra Bernadottegården oprettede en lignende komité, som arrangerede festgudstjeneste i domkirken, møde i bispegården og støttede Bernadottegårdens arrangementer.

PER ARNOLDIS FLOTTE PLAKAT

På et senere møde blev vi af Per Arnoldi præsenteret for et forslag til en befrielsesplakat med de tre V'er i rødt, hvidt og blå. En plakat, han ville forære komitéen. Den blev modtaget med tak - og

det blev aftalt, at den skulle fremstilles i et antal eksemplarer, som skulle uddeles til skoler og undervisningsinstitutioner. Ligeledes blev et forslag om fremstilling af en erindringsmønt i sølv vedtaget.

Det var et stort arbejde, som komitéen udførte, og det blev udmøntet i mange gode arrangementer. Alle kræfter blev lagt i arbejdet, da man var enige om, at det måtte forventes at være sidste gang at veteraner fra besættelsestiden ville kunne deltage i festligholdelsen af runde dage for befrielsen.

Men det var dejligt at være med – både som deltager i arrangementerne og som almindelig deltager.

FV holdt mindehøjtidelighed i Mindelunden

Frihedskampens Veteraner markerede 60 årsdagene 4. og 5. maj med bl.a. en stor mindehøjtidelighed i Mindelunden ved København og en stor aftenfest på Københavns Rådhus.

Her er et par billeder fra begivenhederne. Til højre er Jørgen Barfod, formand for FV og næstformand Eigil Skov Jørgensen fotograferet foran Christiansborg. Jørgen Barfod takkede for Dronningens deltagelse 4. og 5. maj og Eigil Skov Jørgensen takkede for Ridderkorset. På nederste foto hilser Eigil Skov Jørgensen på kammeraterne i Mindelunden

4. maj i Fjerritslev:

En hilsen til Jarl

Af Bent Rolighed, Fjerritslev

Mange mødte frem for at deltage i indvielse på Thorup Fjordholme den 4.maj. En faldskærm dækkede stenen, der her afsløres af borgmester Otto Kjær Larsen. Fotos Ejgil Bodilsen.,

Sidste sommer kom et par gamle modstandsfolk til at tale om, at det var længe siden, de havde set nedkastningspladsen, hvor de i vinteren 1944-45 havde været meget aktive. Mon de kunne finde den igen?

Det kunne de ikke. Men en yngre mand, der var født og opvokset i nærheden af pladsen kunne give besked og dertil en kop kaffe. Herunder kom det på tale, at stedet - af hensyn til kommende generationer - egentlig burde afmærkes med en

lille sten eller måske en informationstavle.

GRATIS ARBEJDE

Ideen blev kendt af andre, og snart var der rigtig mange, der ville støtte sagen. Flere tilbød uden betaling en sten. Stenhuggeren udvalgte den bedst egnede og erklærede, at han ikke skulle have noget for at indhugge teksten. Meget belejligt lovede en entreprenør, at han uden vederlag ville flytte den 5 tons tunge sten hen, hvor den nuværende ejer af marken til samme pris havde afstået en passende plads til mindestenen. På den plads havde forinden en venlig gartner lavet et smukt anlæg.

Ideen til en mindetavle blev også til virkelighed, idet nogle dygtige karrosseriarbejdere lavede en flot og solid tavle, hvortil Fjerritslev Tryk leverede tekst og illustrationer. Heller ingen af de sidstnævnte ønskede noget honorar.

MARKERING DEN 4.MAJ

På 60 års dagen, den 4.maj om eftermiddagen, samledes over 100 mennesker i strålende solskin ved mindestenen, der var dækket af en faldskærm. Først lød

fra en dygtig hornblæser nogle strofer fra Prins Jørgens March. Dernæst talte borgmester Otto Kjær Larsen, Fjerritslev og til sidst sluttede man med at afsløre den smukke sten. Efter sangen "En lærke letted, og tusind fulgte" fortalte en gammel frihedskæmper erindringer fra dengang englænderne kastede containere ned over marken.

Med "Altid frejdig, når du går" sluttede festdagen, som det havde været - ikke mindst for de to modstandsfolk, der havde glemt, hvor nedkastningspladsen var.

På stenen står: Mod nord var nedkastningspladsen vinteren 1944-45. Hilsen til Jarl. Sidstnævnte var BBC's melding til de danske modstandsfolk. Ti gange i perioden var der Hilsen til Jarl. Tre gange kom flyet og afleverede lasten. De øvrige gange ventede man forgæves. Efter krigen kom det frem, at to fly med hele besætningen, i alt tolv mand var forsvundet i Nordsøen. Det ene fly var på vej til Jarl, det andet fly var på vej hjem fra samme sted.

Abel Nielsen, som var medlem af gruppen under krigen, fortalte om modtagelserne på pladsen.

RUNDE DAGE

Ved Anni Mørk.
Sendes til Dagmar Mørk Jensen,
Damms Teglgård 20, 1.th.
6200 Aabenraa
Telefon og fax 74 62 71 14

03. juli

Ketty Hansen, 85 år
Sundvej 4
4862 Guldborg

Knud Jørgensen, 85 år
(142.602) »Essetofte«
Ølbyvej 155
4600 Køge

07. juli

Per Kristensen, 65 år
Hasseltoften 76
8361 Hasselager

09. juli

Birger Scholler, 90 år
Sallingvej 18
2720 Vanløse

16. juli

Johan V. Nielsen, 85 år
Birkevej 9
3390 Hundested

20. juli

Kaj Otte Zrehner, 80 år

25. juli

Jens Wuiff, 90 år
Grønland 34
8500 Grenå

29. juli

Frode Toftgård Jensen, 80 år
(Dreibergen)
Løvsangervænget 15, Snestrup
5210 Odense NV

31. juli

Eli Larsen, 85 år
Ruskær 2 th
2610 Rødovre
22. august

Jørgen Jensen, 85 år
Skårupøre Strandvej 66
5881 Skårup

11. september

Henrik B. Knudsen, 85 år
Brovejen 199
5500 Middelfart

23. september

Inger Nielsen, 85 år
Ragnildsvej 5
5700 Svendborg

21. oktober

Knud E. K. Madsen, 90 år
Strandvejen 5
5960 Marstal

25. oktober

Peter Damsgård Jensen, 85 år
Nørrebro Runddel 179
5220 Odense SØ

27. oktober

Jenny Johnsen, 75 år
Mette Rudsvej 19
5700 Svendborg

17. november

Egon Thomassen, 80 år
Teglvej 39
8900 Randers

26. november

Vanda N. Qvist, 75 år
Udsigten 16
4220 Korsør

11. september

Henrik Knudsen, 85 år
Brovej 199
5500 Middelfart

22. september

Jens Kristian Jensen, 85 år
Bramdrupvej 71, Ågård
6040 Egtved

29. september

Orla K. Jakobsen, 85 år
Østerbrogade 15
8722 Hedensted

2. oktober

Ilse Lau Jeppesen, 85 år
Tomøgade 30.st.
8300 Odder

18. oktober

Franciska Korab-Kalowski, 85 år
Marstalsgade 24,2.tv.
2100 København Ø

22. november

Agnes Mogensen, 85 år
Reginehøjvej 41.6.tv.
8200 Århus N

3. december

Jens Jakob Jensen (Jejse), 85 år
Kragelundvej 29
7080 Børkop

Returneres ved varig
adresseændring til:
Dagmar Mørk Jensen
Damms Teglgård 20, 1 th
6200 Aabenraa

M H Nielsen
Nystedvej 14
Veddelev
4000 Roskilde

ADRESSELISTE

ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Aalborg afd.: Fmd.: Børge Dahl,
Herskindsgade 9, 9000 Aalborg, tlf. 98 12 84 92
Kontor: Sofieldalsvej 80, 9200 Aalborg SV,
tlf. 98 18 58 18, åbent torsdag 10-16. Åbent for
kammeratligt samvær torsdag 14-17.

Esbjerg afd.: Fmd.: Gerth Andersen,
Højtoftevej 2, 6700 Esbjerg, tlf. 75 13 28 40.
Kontor: Gammel Fritidscenter,
Grønnevangsvej (ved Østerbycentret),
6700 Esbjerg. Åbent hver onsdag 14-17.

Odense afd.: Fmd.: Henry Jensen,
Strynøgade 14, 5000 Odense C, tlf. 65 90 32 02
Kass.: Alfred Andersen, Bregnevej 7,
5220 Odense SØ, tlf. 66 11 58 69.

Omegnsafdelingen:

Fmd.: Eigil Skov Jørgensen, Strandvej 35,
Kulhus, 3630 Jægerspris, tlf. 47 53 02 48,
giro 8011788, sociale sager v/Hans Otte,
Smakkegårdsvej 165, 2820 Gentofte,
tlf./fax 39 65 59 07.

Sjællands afd.:

Fmd.: Mogens Henrik Nielsen, Nystedvej 14,
Veddelev, 4000 Roskilde, tlf. 46 75 77 13
Kass.: Villy Jensen, Lindevej 12,
3200 Helsingør, tlf. 48 79 45 91

Sydfyns afd.: Fmd.: Ole Martinussen,
Bruuns Alle 20, 5700 Svendborg, tlf. 62 21 40 48

Sydøstjysk afd.: Fmd.: Kaj Eilertsen,
Chr. VII Vej 14, 6070 Christiansfeldt,
tlf. 74 56 22 90.

Kasserer: Birgit Lund,
Skovparken 76 B, 6000 Kolding,
tlf. 75 53 73 53.

Kontor: Vendersgade 28
Åbent tirsdag 14-16

Århus afd.:

Kontaktperson: Bruno Bøtker,
Palludan-Møllers Vej 63,2 TH
8210 Århus V
tlf. 86 10 28 48

ALLIEREDE KRIGSSEJLERES VETERANFORENING

Fmd.: Else Lofzier, Tårnvej 20, 2610 Rødovre,
tlf. 36 70 03 68
Kass.: Erik Qvist, Udsigten 16, 4220 Korsør,
tlf. 58 37 78 06

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: John Nielsen, Margrethesvej 28, Ejby,
4070 Kirke Hyllinge, tlf. 46 40 50 87
Giro: 87 446 867

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Jørn Jensen, Parkallé 261, 2605 Brøndby,
tlf. 43 96 35 18
Kass.: Salle Fischermann, Toftekaersvej 28 C,
2820 Gentofte, tlf. 39 65 89 90

FRIHEDSKAMPENS VETERANER

Fmd.: Jørgen H. Barfod,
Ved Fortunen 10, 2800 Kgs. Lyngby,
tlf. 45 87 22 54.
Næstfmd.: Eigil Skov Jørgensen (Foss),
Strandvej 35, Kulhuse, 3630 Jægerspris,
tlf. 47 53 02 48.

Kasserer: Bent Nielsen,
Strandjægervej 78, 2791 Dragør,
tlf. 32 53 07 16.

GESTAPOFANGERNE RANDERS

Fmd.: Frode Greve Rasmussen,
Lyngdalvej 18, 8500 Grenå, tlf. 86 30 90 76
Kass.: Karen Andersen, Gadevænget 1, 8900
Randers, tlf. 86 43 85 86, giro 663 8961

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, H.H. Kochsvej 4,
Blok 2, værl. 240, 4000 Roskilde, tlf. 36 16 60 98
Kass.: Carl Adolf Sørensen, Egernevej 24,
8270 Højbjerg, tlf. 86 27 23 47

HORSERØD STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Anton Nielsen,
Møllevej 17, 3650 Ølstykke, tlf. 47 17 90 69
Kass.: Bodil Enoch, Brøndbyøster Torv 51 5.th.,
2605 Brøndby, tlf. 36 75 45 94

KRIGSSEJLERGRUPPEN 1939-1945

Bent Ørberg og Bjørg Vitnes,
Torvegade 64, 3. & 4. tv., 1400 Kbh. K,
tlf. 32 95 22 06/32 95 55 04

NEUENGAMME-FORENINGEN

Fmd.: Helge Hansen, Hovedgaden 38, 4350 Ug-
gerløse, tlf. 59 18 80 09
Kass.: Cornelius Olsen, Gammelgårds Alle 111,
2665 Vallensbæk Strand, tlf. 43 54 78 36

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Peder Søgård, Reedtzholmvej 114,
4736 Karrebæksmunde, tlf./fax 55 44 10 32
E-post: pse17@dadlnet.dk

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Krasnik Fischermann, Gl. Vartov
Vej 29, 2. tv., 2900 Hellerup, tlf. 39 62 83 55
Kass.: Michael Fingeret, Herman Triers Plads 2,
1631 Kbh. V, tlf. 35 37 11 21

FORH. KONTORCHEF I FRIHEDSFONDEN

Anna-Lise Clausen, Præstefælledvej 67,
2770 Kastrup, tlf. 32 51 50 13

ARBEJDSKADESTYRELSEN

Æbeløgade 1, Postboks 3000, 2100 Kbh. Ø,
tlf. 39 17 77 00, fax 39 17 77 11

AMICALE INTERNATIONALE DE NEUENGAMME (AIN)

Vicepræsident Ernst Nielsen,
Sofielunden 14, 2600 Glostrup

FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES RÉSISTANTS, DANMARK (FIR)

Anton Nielsen, Møllevej 17,
3650 Ølstykke, tlf. 47 17 90 69

BERNADOTTEGÅRDEN

Bernadottégården 94, 9560 Hadsund,
tlf. 96 53 13 50

BERNADOTTEGÅRDEN

H.H. Kochsvej 4, Himmelev, 4000 Roskilde,
tlf. 46 31 60 00

MINDELUNDEN RYVANGEN

Tuborgvej 33, 2900 Hellerup, tlf. 39 62 14 67.

BANGSBO MUSEUM

9900 Frederikshavn, tlf. 98 42 31 11.

FRIHEDSMUSEET

Churchillparken 7, 1263 København,
tlf. 33 13 77 14.

MUSEET FOR FRØSLEVLEJREN

Lejrvejen 83, Frøslev, 6330 Padborg,
tlf. 74 67 65 57.

MUSEET PÅ KOLDINGHUS

Postboks 91, 6000 Kolding, tlf. 76 33 81 99.
Åbent kl. 10-17.

HORSERØDLEJRENS MUSEUM

Esrumvej 367, 3000 Helsingør. Åbent søndag,
tirsdag og torsdag kl. 11-15.

BESÆTTELSESMUSEET I ÅRHUS 1940-45

Mathilde Fibigers Have 2 (v/ Domkirken)
8000 Århus C, tlf. 86 18 42 77, fax 86 18 42 83
Fond reg. nr.: 12844

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejes af De Erhvervshæmmede.
12 senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8582 Anholt by.
Henvendelse til Birthe Fuglsang,
Strandbakkevej 28, 8250 Egå, tlf. 86 22 40 46.
Ansøgning om ophold i højsæsonen skriftlig
senest den 1. februar.